

آموزش با چاشنی رسانه

حسین حق پناه

دبیر تفکر و سواد رسانه‌ای، منطقهٔ ۳ تهران

تصویر گر: میثم موسوی

رسانه خود را پیدا کنید: در فضای مجازی، برای هر درس و موضوع علمی محتواها و نرم‌افزارهای متعددی ایجاد شده به کمک آن‌ها می‌توانید هم فضای سنتی و معلم‌محور آموزش را عوض کرده و هم فرایند آموزش در کلاس را بهبود ببخشید. گفت‌وگوهای آنلاین علمی، آزمایشگاه‌های مجازی، بازی‌های رایانه‌ای آموزشی و مستندها و کلیپ‌های آموزنده نمونه‌هایی از این موضوع هستند. نرم‌افزارهای مرتبط با درس خود را نیز پیدا کنید و شیوه استفاده از آن‌ها را بیاموزید. آموختن مهارت‌های رایانه‌ای پایه (ICDL) برای هر معلمی ضروری است!

در مقاله پیشین به مواردی از فرصت‌ها و تهدیدات رسانه‌های دیجیتال برای علم‌آموزی و پژوهش پرداخته شد. در این شماره به طور اجمالی به ۱۰ نکته مورد نیاز معلمان و اساتید برای بهره‌برداری صحیح از این فضا و در امان ماندن از آسیب‌های آموزشی فضای مجازی می‌پردازیم:

از ویکی‌ها دوری کنید: ویکی به نوعی از وبگاه‌ها گفته می‌شود که بازدیدکنندگان اجازه افزودن، ویرایش یا حذف مطالب را دارند. ویکی‌ها به این دلیل مورد استقبال قرار می‌گیرند که به سرعت تبدیل به دایرةالمعارفی از اطلاعات می‌شوند که محتوای آن را کاربران متعدد نوشته و اصلاح و تأیید می‌کنند، اما همین مسئله باعث می‌شود مقالات منتشر شده در ویکی‌ها اعتبار علمی نداشته باشند و نتوان به آن‌ها استناد کرد.

۳

معکوس درس بدهید: به کمک رسانه‌های نوین می‌توانید از شیوه «کلاس معکوس» بهره بگیرید تا فراگیران درس را در منزل بیاموزند و وقت بیشتری در مدرسه برای حل تمرین و کارگروهی داشته باشید.

۲

جست‌وجوگر خوبی باشید: اولین مرجع و منبع بسیاری از ما جهت کسب اطلاعات، موتور جست‌وجوی گوگل است؛ اما جست‌وجوی ما همیشه به نتیجه دلخواه و معتبر منتج نمی‌شود. با استفاده از تکنیک‌های جست‌وجوی پیشرفته و آموختن آن به دانش‌آموزان می‌توانید جست‌وجوهای علمی خود را تا حد زیادی دقیق کرده و به نتایج صفحه اول گوگل اکتفا نکنید.

۴

رسانه‌زدگی ممنوع: استفاده بی‌قاعده و افراطی از رسانه‌ها در کلاس یا محول کردن همه وظایف دانش‌آموزان به استفاده از اینترنت، هم عمق و کیفیت آموزش را کاهش می‌دهد و هم ممکن است موجب شیفتگی و وابستگی دانش‌آموزان به رسانه‌های دیجیتال شود. البته رسانه‌ستیزی و رسانه‌هراسی هم چیزی جز پاک کردن صورت مسئله و بی‌توجهی به ذائقه نسل جدید نیست.

۵

تفاوت‌ها را لحاظ کنید: در طراحی آموزشی و تکالیف به این نکته توجه کنید که همه دانش‌آموزان از امکان مساوی دسترسی به رایانه و اینترنت و مهارت‌های رسانه‌ای یکسان برخوردار نیستند. در این گونه موارد راه‌های جایگزین برای انجام تکالیف در نظر گرفته یا با هماهنگی مسئولین، امکاناتی را درون مدرسه برای انجام پژوهش و تکالیف در اختیار آن‌ها قرار دهید.

۶

بچه‌ها را به سرچشمه وصل کنید: وبلاگ‌ها، صفحات شخصی، فیلم‌ها و کلیپ‌های بارگذاری شده در رسانه‌های اجتماعی، سایت‌هایی که منابع و ارجاعات مشخصی برای مطالبشان ندارند یا وبگاه‌هایی که در مورد همه چیز و هر موضوعی مطلب می‌گذارند و صفحاتی از این دست منابع درستی برای کار علمی نیستند. با معرفی سایت‌های مرجع علمی (مثل دانشنامه رشد) یا کتابخانه‌های اینترنتی به افزایش دقت و صحت فرایند پژوهش‌های دانش‌آموزی کمک کنید.

۷

هیچ چیز جای کتاب را نمی‌گیرد: به خاطر داشته باشید که هنوز منبع اصلی یادگیری و کسب دانش، کتاب‌ها و متون مکتوب علمی هستند و محتوای بسیاری از آن‌ها در فضای مجازی یافت نمی‌شود. هرگز اجازه ندهید ارتباط فراگیران با منابع مکتوب اطلاعات قطع شود.

۸

سواد رسانه‌ای را فراموش نکنید: برای اینکه استفاده از رسانه‌ها در خدمت (و نه علیه) آموزش و پرورش باشد نیازمند کسب مهارت مواجهه هوشمندانه، مشروط و محدود با رسانه‌ها هستیم. مهارتی که فقط مخصوص دانش‌آموزان نیست و معلمان و مربیان نیز باید آن را فراگیرند. برگزاری دوره‌های آموزش سواد رسانه‌ای در مدارس توسط متخصصان این حوزه گامی در جهت این یادگیری و بهبود فرایند تربیت فرزندان ما در عصر اطلاعات است.

۱۰

سخت بگیرید: از دانش‌آموزان بخواهید در مورد هر مطلبی به منبع آن توجه کرده، اعتبار آن را بسنجند و اگر از آن مطلب استفاده می‌کنند حتماً به منبع ارجاع دهند. در ابتدای سال، برای کپی‌کاری، جریمه سفت و سخت قائل شوید و در طول سال هم این مسئله را پیگیری و یادآوری کنید. آن‌ها باید بدانند کپی-پیست یک بی‌قانونی و سرقت آشکار علمی است.

۹

